100 let Knihovny Jiřího Mahena otisků v Brně

Knihovna Jiřího Mahena 100 let v Brně

Dne 1. února 2021 uplynulo 100 let od chvíle, kdy byla založena Veřejná knihovna města Brna. Jejím vedením byl pověřen známý brněnský literát, novinář a dramatik Jiří Mahen, vl. jm. Antonín Vančura.

Knihovnictví v Brně bylo do roku 1921 záležitostí čtenářských spolků. Teprve knihovní zákon z roku 1919 dal formu nově vznikajícím veřejným knihovnám. Jeho velkým zastáncem a propagátorem myšlenky zrodu veřejné knihovny v Brně byl právě Jiří Mahen. Od skromných začátků v několika místnostech německé obecné školy a tří pracovníků se díky zájmu čtenářů knihovna brzy rozrostla o 14 poboček, a v období první republiky tak beze zbytku plnila svou vzdělávací a kulturní úlohu v životě města. Po válce se sídlem Ústřední knihovny stal Schrattenbachův palác na Kobližné ulici a od roku 1959 nese knihovna jméno svého prvního knihovníka.

Výstava je sestavena zejména na základě fotoarchivu Knihovny Jiřího Mahena. S historickou fotografií současné nebo bývalé pobočky knihovny se setkáte téměř u poloviny míst. Mnohá místa jsme však museli znovu objevit především za vydatné pomoci našich kolegyň - pamětnic působících v knihovně během druhé poloviny její existence. Jen míst, kde lze v minulosti města nalézt některou z poboček knihovny, bychom našli mnohem více než prezentovanou stovku. Tato výstava přináší výběr sta míst, kde v minulosti bývaly pobočky a čítárny městské knihovny, a nabízí srovnání s prostorami, kam si čtenáři chodí pro knihy dnes. Nezapomínáme však také na osobnost prvního brněnského knihovníka Jiřího Mahena. Můžete se tak vydat na místa, která jsou spojena s jeho životem či prací, nebo v současnosti nesou jeho jméno a odkaz.

Chtěli bychom tímto poděkovat všem svým kolegyním a kolegům, kteří se v minulosti podíleli na rozvoji knihovnictví v Brně a svědomitě se starali o svěřené knihy a své čtenáře. Nebylo to vždy jednoduché. Z osobních vzpomínek i archivních materiálů vyšlo najevo, že ne vždy byly pobočky zřízeny v místech odpovídajících potřebám uložení knih, a v některých prostorách byly pracovní podmínky vhodné opravdu jen pro otužilce. Zvláštní poděkování patří těm, kteří se pro účely vzniku této výstavy podělili o své vzpomínky a zkušenosti a v některých případech i obohatili archiv o historické dokumenty. A nakonec je třeba poděkovat všem současným knihovnicím a knihovníkům, kteří svou prací dále rozvíjejí dobré jméno Knihovny Jiřího Mahena v Brně.

Autoři výstavy:
Námět: Zuzana Hanzalová
Textová část: Pavla Steinhauserová
Fotografie: Fotoarchiv KJM, Ivo Maruš̌ák
Grafická úprava a tisk: Kangaroo group, a.s.

100 let Knihovny Jiřího Mahena otisků v Brně

Knihovna Jiřího Mahena 100 let v Brně

81 Ondrova 25

Ve starých Kníničkách byla v roce 1939 místní lidová knihovna spolu s prádelnou umístěna v budově zdejšího chudobince (dnes sídlo ÚMČ Brno-Kníničky na ulici Nová č. 11). Od roku 1976, kdy skončila působnost místního národního výboru v Bystrci, pod jehož správu Kníničky spadaly, se půjčování knih přesunulo do Bystrce (U Zoologické zahrady č. 13). Současná pobočka sídlí v budově Mateřské školy Studánka od roku 2004.

47 U Zoologické zahrady 13

Předchozím působištěm bystrcké pobočky byly hygienicky nevyhovující prostory v domku na ulici U Zoologické zahrady č. 13, které knihovna sdílela společně s mandlovnou a sklenářstvím.

82 Křivánkovo náměstí 35

Žebětínská pobočka je umístěna v budově Katolického domu, sídle ÚMČ Brno-Žebětín. V roce 2006 prošla rozsáhlou rekonstrukcí.

78 Vondrákova 15

Budova byla postavena v roce 1979 a devět let sloužila jiným účelům (čistírna, kadeřnictví, opravna elektrospotřebičů). Od roku 1988 se stala výhradním sídlem bystrcké knihovny, jehož nedílnou součástí byla několik let i knihařská dílna. V letech 2017-18 prošla budova i interiéry knihovny rozsáhlou rekonstrukcí a modernizací.

Bystrc, Kníničky, Žebětín

Současné objekty · Historické objekty · Objekty Jiřího Mahena

100 let Knihovny Jiřího Mahena otisků v Brně

Knihovna Jiřího Mahena 100 let v Brně

79 Vavřinecká 13

Od roku 2011 sídlí kominská pobočka v přízemí domu s pečovatelskou službou, který vznikl přestavbou původní mateřské školy. V prostorách MŠ působila knihovna v letech 2004-2009.

48 Branka 1

Začátkem 50. let se knihovna v Komíně nacházela na ulici Hlavní č. 125, od konce 50. let do poloviny roku 1995 pak obývala malé prostory v rodinném domku na rohu ulic Hlavní č. 155 a Branka č. 1. V druhé polovině roku se 1995 se vrátila zpět na původní adresu na ulici Hlavní č. 125, a získala tak větší a účelnější vybavené působiště v prostorách bývalé hasičské zbrojnice, veřejnosti známé jako budoucí nové kulturní a společenské centrum Stará hasička. Zde setrvala až do roku 2004.

80 Veslařská 56

V současném objektu, kulturním centru Švratka, sídlí jundrovská knihovna od roku 1978. V roce 2013 proběhla poslední rekonstrukce pobočky.

49 Veslařská 20

V 50. letech se knihovna nacházela v kulturním domě v Nálepkově ulici č. 17 a později na Veslařské ulici č. 20 na začátku Jundrovského mostu v budově bývalé mýtnice (tzv. akcízu), postavené v roce 1923. Domek dnes již neexistuje.

Komín, Jundrov

Současné objekty · Historické objekty · Objekty Jiřího Mahena

100 let Knihovny Jiřího Mahena otisků v Brně

Knihovna Jiřího Mahena 100 let v Brně

44 Makovského náměstí 3

V roce 1980 se pro občany sídliště podařilo získat prostory v přízemí komplexu nákupního střediska Rubín (v tzv. pavilonu C) na Makovského náměstí č. 3/4, kde knihovna působila až do roku 1992.

77 Mozolky 52

Do současného působiště, sídlištního teplárenského objektu, se pobočka přestěhovala v roce 1992 z Makovského náměstí. V roce 2006 proběhla její rekonstrukce.

45 Horova 16

V rámci Horovy ulice se knihovna nacházela postupně na 3 místech: v 50. letech na Horově č. 31 a č. 42 a nakonec na Horově č. 16, kde od roku 1965 plnila funkci jedné z největších brněnských obvodních knihoven (zrušena v roce 1991).

46 Tábor 44

V rámci bloků domů na ulici Tábor sídlila knihovna na několika místech: Tábor 48a (od r. 1953), 44d (od r. 1959) a 44a (1967-1999). Fond ze zrušené pobočky Tábor 44a byl převeden na ulici Botanická č. 59, která byla otevřena v roce 1999.

Žabovřesky

Současné objekty · Historické objekty · Objekty Jiřího Mahena

100 let Knihovny Jiřího Mahena otisků v Brně

Knihovna Jiřího Mahena 100 let v Brně

85 Ostopovická 29

V minulosti byla knihovna umístěna v různých obecních prostorách, v místním kině nebo nevyužívané hasičské zbrojnici. Od 70. let se působiště bosonožské pobočky nacházelo v nepříliš vyhovujícím objektu na ulici Pražská č. 94. Jedna z nejmenších poboček sídlí od roku 2015 v budově Integrovaného centra volného času Bosa.

86 Libušina třída 27

Od 50. let knihovna sídlila v Osvětové besedě, tj. bývalém Samkově hostinci, na ulici Bašného č. 22. V letech 1959-79 byl aktivním knihovníkem kohoutovické knihovny profesor a básník Jaroslav Vrána Verián, otec herečky Gabriely Vránové. V souvislosti se sídlištní výstavbou byla v roce 1979 knihovna přestěhována do prostor nákupního centra na Libušině třídě č. 6. V objektu bývalých jeslí se pobočka nachází od roku 1997, v roce 2007 prošly jeho interiéry rekonstrukcí.

84 Oblá 75

Od roku 1963 existovala v Novém Lískovci pobočka v suterénu sokolovny na ulici Rybnická č. 75. V letech 1989-1996 pobočka působila současně s částí ÚMČ v montovaném objektu původního zařízení staveniště pro stavbu sídliště v ulici Oblá 3a. Současná pobočka je od roku 1996 umístěna v multifunkčním objektu, kde mj. sídlí i ÚMČ. V roce 2018 se přesunula v rámci stejné budovy do nových a větších prostor, dřívějšího působiště pobočky České pošty.

83 Kurská 1

V 50. letech knihovna sídlila na ulici Klobásova č. 30 a posléze v kulturním domě. Současná knihovna ve Starém Lískovci sídlí v komplexu nákupního střediska od roku 1983.

Kohoutovice, Bosonohy, Starý Lískovec, Nový Lískovec

Současné objekty · Historické objekty · Objekty Jiřího Mahena

100 let Knihovny Jiřího Mahena otisků v Brně

Knihovna Jiřího Mahena 100 let v Brně

64 Palackého třída 164

Budova současného sídla královopolské knihovny byla vystavena v roce 1974 (tehdy nesla ulice název Mercova). V 90. letech byl fond pobočky rozšířen o knihy ze zrušených královopolských poboček.

28 Mojmírovo náměstí 27 / Kollárova 1

Po zrušení pobočky na Palackého třídě č. 60 vznikla na Kollárově č. 1 pobočka pro děti a mládež. Zrušena byla v roce 1991.

27 Husitská 6

Po zrušení pobočky na Palackého třídě č. 60 zde vznikla pobočka určená pro dospělé čtenáře. V roce 1994 byla zrušena a její fond byl přesunut na ulici Malátovu č. 1.

29 Palackého třída 60

V 50. - 70. letech se v Králově Poli nacházela pobočka na Palackého třídě č. 60. Po jejím zrušení vznikly dvě pobočky - Kollárova a Husitská. Pod Královo Pole spadala v této době i Divišova čtvrť (dnes Lesná), kde byla v 50. - 60. letech knihovna umístěna v místním Osvětovém domě na ulici Trtílkova č. 22.

26 Malátova 1

V letech 1994 -1998 zde byla umístěna pobočka pro dospělé.

Královo Pole

Současné objekty · Historické objekty · Objekty Jiřího Mahena

100 let Knihovny Jiřího Mahena otisků v Brně

Knihovna Jiřího Mahena 100 let v Brně

69 Kytnerova 1a

V Medlánkách sídlila knihovna v 50. letech v místní škole a od roku 1959 cca do roku 1968 na ulici Palírenská č. 10 v prostorách bývalého pekařství. Od roku 2017 sídlí pobočka v přízemí Společenského centra Sypka, zbudovaného v 90. letech 20. století v rámci rekonstrukce areálu Panského dvora z 18. století.

66 Kolaříkova 3

Od roku 2006 je řečkovická pobočka umístěna v objektu nákupního centra Vysočina.

25 Kolejní 2

V letech 1995-2004 fungovala v areálu vysokoškolských kolejí VUT na ulici Kolejní č. 2 „studentská" pobočka s fondem zaměřeným na sci-fi literaturu a hudební nosiče.

31 Horácké náměstí 12

V roce 1987 se řečkovická knihovna přestěhovala do budovy bývalé Hrubešovy restaurace, později mateřské školy na ulici Banskobystrická č. 40 (budova byla počátkem 90. let zbourána, na jejím místě byla vystavěna Vojenská zdravotní pojišťovna). V roce 1991 našla knihovna umístění na Horáckém náměstí č. 12, kde působila až do roku 2006.

32 Banskobystrická 68 / Ječná 1

Tzv. obecní knihovna působila v Řečkovicích již za první republiky, a to ve škole na Hapalově ulici. V letech 1953-56 se nacházela v malém domku, bývalém obchodu na rohu ulic Banskobystrická a Kořenského č. z. Domek později sloužil jako sklad drogerie a nakonec byl zbourán. V roce 1956 se přestěhovala do domu na ulici Banskobystrická č. 68 (roh s ulicí Ječná č. 1), její součástí bylo od roku 1976 i první „oddělení zvukové knihy".

100 let Knihovny Jiřího Mahena otisků v Brně

Knihovna Jiřího Mahena 100 let v Brně

36 Ronovská 10

Tzv. obecní knihovna v Ořešíně fungovala již v roce 1920, součástí sítě poboček Knihovny Jiřího Mahena je od roku 1972. Od této doby do roku 2018 působila v jedné místnosti budovy obecního domu na ulici Ronovská č. 10.

70 Náměstí 3. května 5

Pobočka knihovny sídlí v budově ÚMČ Brno-Jehnice od roku 1996.

68 U Zvoničky 4

Jedna z nejmenších poboček je umístěna v nových prostorách budovy ÚMČ Brno-Ořešín od roku 2018.

71 Mácova 3

Malá pobočka sídlí v budově ÚMČ Brno-Ivanovice od roku 1972, v roce 2017 prošla rekonstrukcí.

35 Tumaňanova 16

V Mokré Hoře se fungovala knihovna od 60. let. Do roku 1999 sídlila v jedné místnosti objektu na ulici Tumaňanova č. 16.

Ivanovice, Mokrá Hora, Jehnice, Ořešín

Současné objekty · Historické objekty · Objekty Jiřího Mahena

100 let Knihovny Jiřího Mahena otisků v Brně

Knihovna Jiřího Mahena 100 let v Brně

38 Adamovská 6

Útěchovská pobočka sídlila v budově ÚMČ do roku 2004.

72 Zieberlichova 48

V Soběšicích se zpočátku knihovna nacházela v budově obecního hostince, který byl v 50. letech přestavěn na kulturní dům. Knihovna se sem zpět přestěhovala v roce 1954, v době přestavby byla umístěna v obchodě Aloise Čermáka. K poslední větší modernizaci celého objektu i pobočky došlo v letech 2015-16. Ve vedlejší budově sokolovny měla Knihovna Jiřího Mahena v letech 1984-1998 pronajatý prostor pro odlehčovací sklad knih.

63 Haškova 4

Historicky druhá sídlištní pobočka působí v současném teplárenském objektu od roku 1998, vznikla sloučením poboček Fillova č. 1 a Haškova č. 17. V roce 2010 prošla pobočka na Lesné rozsáhlou rekonstrukcí.

24 Fillova 1

Na Lesné původně fungovaly čtyři pobočky. První od prosince 1967 na ulici Haškova č. 17, od února 1970 na ulici Loosova č. 1 (v roce 1980 uzavřena kvůli havarijnímu stavu budovy) a od května 1970 na ulici Fillova č. 1. Čtvrtá pobočka fungovala na ulici Nejedlého č. 1, cca od roku 1979 do roku 1992.

100 let Knihovny Jiřího Mahena otisků v Brně

Knihovna Jiřího Mahena 100 let v Brně

67 Náměstí SNP 33

Výstavba budovy, která měla sloužit jako nové kulturní centrum, je poznamenána tragickou událostí. 8. dubna 1968 došlo ke zřícení stropu a opěrných zdí, jehož následkem zahynulo 12 stavebních dělníků a učňů. Ve stavebních pracích se i nadále pokračovalo, kinokavárna zahájila provoz již 15. listopadu 1969, od stejného roku zde sídlí i historicky třetí sídlištní pobočka městské knihovny. Stavba byla ve své době velmi moderním a pokrokovým počinem, jediným svého druhu ve městě. V roce 2005 prošla celá budova včetně knihovny rekonstrukcí.

30 Dukelská 54

Začátkem 50. let se knihovna nacházela na ulici Dukelská č. 44. Od roku 1959 sídlila husovická pobočka v chátrajícím spolkovém domu Sibiř (Dukelská č. 54), kde mj. v letech 1923-1968 sídlilo kino Bio Sibiř. Pobočka byla zrušena v roce 2011.

34 Mathonova 1

Knihovna na rohu ulic Mathonova č. 1 a Zemědělská č. 55 sídlila od 50. let do roku 1969.

33 Jugoslávská 20

Pobočka zde byla od 70. let, kvůli nevyhovujícím prostorám byla v roce 2002 zrušena. Další pobočka se od 60. let do roku 1992 nacházela také na ulici Francouzská č. 88/90.

65 Musilova 2a

Pobočka vznikla v roce 2018 z iniciativy a za finančního přispění Statutárního města Brna. V objektu byla původně kotelna přilehlých domů, později byl využíván jako zázemí sousedního kulturního střediska Omega. Rekonstrukci objektu realizovala městská část Brno-sever s příspěním města Brna.

Černá Pole, Husovice

Současné objekty · Historické objekty · Objekty Jiřího Mahena

100 let Knihovny Jiřího Mahena otisků v Brně

Knihovna Jiřího Mahena 100 let v Brně

37 Fryčajova 18

V Obřanech měla knihovna působiště ve škole na ulici Hlaváčova č. 6 (od 50. let), později v bytovém domě na Fryčajově ulici č. 18 (70. - 80. léta), odkud se znovu přestěhovala do školní budovy na Hlaváčově ulici, kde fungovala do roku 1992.

73 Selská 16

V Maloměřicích sídlila knihovna do roku 2008 v budově školy na Proškově náměstí č. 6. Současná pobočka působí od roku 2008 ve zrekonstruované budově bývalé mateřské školy. Revitalizací prošla i přilehlá školní zahrada, kterou knihovna využívá jako komunitní prostor.

75 Stará osada 15

V letech 1968-1992 sídlila pobočka na ulici Klimentova č. 30 (dnes ulice Zábrdovická). Většina domů v této lokalitě zanikla při plošné demolici v souvislosti s výstavbou sídliště Stará osada v 80. letech. Fond z pobočky Klimentova se částečně přestěhoval na Starou osadu, částečně se ponechal pro budoucí pobočku na Vinohradech. Současná pobočka je umístěna v objektu sídlištního nákupního centra od roku 1982.

43 Gajdošova 40

V letech 1921-22 se v Židenicích půjčovalo ve školní budově na ulici Táborská a v budově bývalého obecního úřadu na Staré osadě. V roce 1932 byla židenická knihovna umístěna v přízemí jedné z největších školních staveb té doby v Brně – funkcionalistické Tyršově škole na ulici Kuldova č. 38, kde fungovala až do 50. let.V 50. letech se krátce židenická pobočka knihovny nacházela na ulici Jamborova č. 34, od konce 50. let pak na ulicích Bubeníčkova č. 83 a Gajdošova č. 40.

39 Juliánovské náměstí 2

V roce 1966 byl zahájen provoz první brněnské sídlištní pobočky, a to ve víceúčelovém středisku na Juliánovském náměstí č. 2 (dříve náměstí Komsomolců). Byla zrušena v roce 1999.

Maloměřice, Obřany, Židenice, Juliánov

Současné objekty · Historické objekty · Objekty Jiřího Mahena

100 let Knihovny Jiřího Mahena otisků v Brně

Knihovna Jiřího Mahena 100 let v Brně

74 Jírova 2

Současná líšeňská knihovna patří k největším pobočkám. V objektu sousedícím s ÚMČ Brno-Líšeň zahájila provoz v roce 2003.

41 Masarova 9

V nové Líšni fungovaly 2 sídlištní pobočky, na ulici Kotlanova č. 7 (dříve ulice Bratří Kotlanů) v letech 1983 - 1993 a na Masarově ulici č. 9 v letech 1982 - 2003.

40 Pohankova 8

V letech 1988 - 2011 působila knihovna na líšeňském zámku na ulici Pohankova č. 8.

76 Velkopavlovická 25

Knihovna na Vinohradech fungovala až od počátku 90. let, kdy se řešila občanská vybavenost nově postaveného sídliště. První knihovna se nacházela v montovaném objektu na ulici Jedovnická č. 5, od roku 1996 je umístěna v přízemí multifunkční budovy, kde sídlí mj. ÚMČ Brno-Vinohrady.

42 Náměstí Karla IV.

První pobočka ve staré Líšni byla otevřena v roce 1945. V průběhu času se několikrát stěhovala: v 50. - 60. letech byla v Pohankově ulici č. 20 (50. - 60. léta) a v 70. letech na náměstí Karla IV. vedle pošty (dům již neexistuje).

100 let Knihovny Jiřího Mahena otisků v Brně

Knihovna Jiřího Mahena 100 let v Brně

11 Sovinec 26

Štýřická pobočka knihovny zde sídlila v letech 1968 - 1992.

18 Dlouhá 3

Pobočka v Bohunicích sídlila v 50. letech v ulici Hraničky č. 4 a 5. V souvislosti se sídlištní výstavbou se v roce 1981 přestěhovala do nových prostor centra Kalinka na ulici Maršála Zacharova (dnes ulice Dlouhá) č. 3. Zde setrvala až do roku 1995.

57 Lány 3

Bohunická pobočka sídlí od roku 1995 ve zrekonstruované budově bývalé školy společně s Centrem volného času.

100 Vídeňská, Ústřední hřbitov, hrob Jiřího Mahena

Ústřední hřbitov, místo posledního odpočinku Jiřího Mahena. Úpravu hrobu navrhl architekt František Kalivoda v letech 1940-1941, výzdoba přírodním balvanem byla v roce 1951 dílem sochaře Jiřího Marka.

Bohunice, Štýřice

Současné objekty · Historické objekty · Objekty Jiřího Mahena

100 let Knihovny Jiřího Mahena otisků v Brně

Knihovna Jiřího Mahena 100 let v Brně

97 Výstaviště 1

V areálu nově zbudovaného Výstaviště proběhla v roce 1928 Výstava soudobé kultury v Československu, kde Jiří Mahen vystoupil s referátem Knihovna jako instituce národní. Jeho slova najdeme vepsána i v úvodu pamětní knihy.

53 Křížová 24

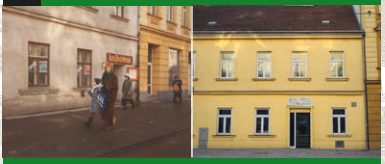

V současných prostorách sídlila pobočka knihovny s přestávkami od 50. let do roku 2011. V roce 2012 došlo k její obnově a jako knihovna „Na Křižovatce" je provozována ve spolupráci s Kabinetem informačních studií a knihovnictví FF MU. Zároveň slouží jako studentské výukové pracoviště. V letech 1919-2020 prošla v rámci participativního rozpočtu města Brna „Dáme na Vás" celkovou rekonstrukcí a modernizací, po které byla v roce 2021 znovu zpřístupněna veřejnosti.

99 Červený kopec, Mahenova stráň

Součástí Červeného kopce je i Mahenova stráň, vyhlídkové místo, které se nachází nad údolím řeky Svratky, na horní hraně příkré skalnaté stráně složené z červených devonských slepenců. Odtud se otevírá celá Pisárecká kotlina a celý areál Výstaviště s jednotlivými pavilony.

54 Vojtova 7

Nejmladší pobočka zahájila svůj provoz v objektu nově vystaveného bytového domu v roce 2021.

100 let Knihovny Jiřího Mahena otisků v Brně

Knihovna Jiřího Mahena 100 let v Brně

7 Botanická 59

V Králově Poli fungovala v letech 1999-2011 pobočka na ulici Botanická č. 57/59, která vznikla sloučením poboček Tábor 44a a Křenová 67.

8 Tučkova 21

Pobočka spadající pod obvodní knihovnu na Horově ulici č. 16 v Žabovřeskách byla zrušena v roce 1992.

96 Zahradníkova 6

Byt v budově Okresní nemocenské pojišťovny, bydliště manželů Mahenových v letech 1931-1934. V této době si manželé Mahenovi také pronajali zahrádku na Kraví hoře.

3 Solniční 12

V budově Městského osvětového sboru byla v roce 1934 zřízena ústřední čítárna. Od roku 1939 hlavní sídlo Veřejné knihovny města Brna. V roce 1949 byla na venkovní zdi nainstalována pamětní deska Jiřího Mahena od brněnského sochaře Jánoše Kubíčka.

Střed, Královo Pole

Současné objekty · Historické objekty · Objekty Jiřího Mahena

100 let Knihovny Jiřího Mahena otisků v Brně

Knihovna Jiřího Mahena 100 let v Brně

22 Charbulova 3

První knihovna se v Černovicích nacházela na rohu ulic Olomoucká a Životského (dům dnes již neexistuje, byl stržen v 60. letech). Od 50. let také fungovala knihovna na ulici Slámova č. 52 a krátce též na Faměrově náměstí č. 17. V 80. letech knihovna sídlila v Kulturním domě na Charbulově ulici č. 3.

56 Jihomoravské náměstí 1

Současná pobočka ve Slatině je umístěna v multifunkčním objektu Slatinka.

23 Charbulova 84 / 86

V roce 1997 byla v černovická pobočka přemístěna do Domu sociálních služeb.

59 Charbulova 38

Od roku 2012 knihovna sídlí ve zrekonstruovaných prostorách bývalého bytového odboru černovického městského úřadu.

17 Lučiny 1

Knihovna ve Slatině funguje již od roku 1924, zprvu sídlila ve škole na Přemyslově náměstí č. 1. V 50. letech se přestěhovala do prostor bývalé spořitelny na Přemyslově náměstí č. 3 a počátkem 70. let do soukromého domu paní MUDr. Marie Máčalové na ulici Luka č. 7 (dnes ulice Lučiny č. 1).

Černovice, Slatina

Současné objekty · Historické objekty · Objekty Jiřího Mahena

100 let Knihovny Jiřího Mahena otisků v Brně

Knihovna Jiřího Mahena 100 let v Brně

62 Černovická 2b

Jedno z prvních sídel komárovské pobočky se nacházelo na ulici Brněnská č. 21 (ulice s novou výstavbou zanikla a s ní v roce 1991 i její název), od 70. let do roku 1999 pak na ulici Pompova č. 3/5. Současná pobočka je umístěna ve víceúčelovém objektu ÚMČ Brno-jih od roku 1999.

19 Sokolova 49

V Horních Heršpicích se knihovna přemisťovala v rámci ulice Sokolova – v 50. a 60. letech sídlila v č. 48 a č. 56, v letech 1972-1991 v č. 63 a v letech 1991-2003 v prostorách bývalé pekárny a cukrárny v č. 49.

58 Bednářova 16

V budově kulturního domu v Horních Heršpicích sídlí knihovna od roku 2003. V roce 2019 objekt prošel rozsáhlou rekonstrukcí a pro knihovnu byla nově zadaptována jeho západní část. Nové prostory byly veřejnosti otevřeny v roce 2020.

15 Břeclavská 12

V Přízřenicích knihovna fungovala nejprve na ulici Břeclavská č. 10 (50. léta) v bývalém skladu zeleniny, později na Starém náměstí č. 16 a do začátku 90. let na ulici Moravanská č. 4. Do srpna 2020 byla pobočka umístěna v prostorách hasičárny.

61 Havránkova 82

V Dolních Heršpicích fungovala knihovna i v minulosti (od 50. let), a to v místním kulturním domě. Nejmenší současná pobočka zahájila provoz 14. září 2020 jako náhrada za zrušenou pobočku v Přízřenicích. Sídlí v celkově zrekonstruované budově, kde se původně nacházela mateřská škola.

Komárov, Horní Heršpice, Dolní Heršpice, Přízřenice

Současné objekty · Historické objekty · Objekty Jiřího Mahena

100 let Knihovny Jiřího Mahena otisků v Brně

Knihovna Jiřího Mahena 100 let v Brně

21 Tuřanská 12

V Brněnských Ivanovicích sídlila knihovna v budově školy na ulici Jubilejní, od r. 1959 v prostorách bývalé stolařské dílny v ulici Jahodová a od roku 1966 opět v budově školy. Poslední adresou, na které knihovna pobývala do roku 1997, je Tuřanská ulice č. 12.

60 Tuřanské náměstí 1

Knihovna sídlí v dvorním traktu budovy ÚMČ Brno-Tuřany. Na této adrese se nachází již od roku 1947, tehdy obývala úřední místnost tuřanské Obvodní rady.

20 Požární 1

V Holáskách sídlila knihovna v budově národní školy, od roku 1945 v budově Místního národního výboru, na ulici V Aleji č. 89, od roku 1960 opět ve školní budově. Poslední adresou, kde knihovna pobývala do roku 1999, je ulice Požární č. 1.

16 Jana Broskvy 3

Chrlická pobočka sídlila od 70. let do roku 1992 v rodinném domě na ulici Zámecká č. 22. Poté fungovala v nevyhovujících vlhkých prostorách bývalého kina Dukla na ulici U Viaduktu č. 24. V letech 2000 - 2012 působila v budově chrlické základní školy na ulici Jana Broskvy č. 3.

55 Chrlické náměstí 2

Jedna z nejmenších poboček knihovny se od roku 2013 nachází v objektu Centra sociálních služeb pro osoby se zrakovým postižením.

Tuřany, Chrlice, Brněnské Ivanovice, Holásky

Současné objekty · Historické objekty · Objekty Jiřího Mahena

100 let Knihovny Jiřího Mahena otisků v Brně

Knihovna Jiřího Mahena 100 let v Brně

1 Veveří 26

Budova bývalé německé obecné školy, od 20. listopadu 1922 první sídlo Veřejné knihovny města Brna.

95 Moravské náměstí 13

Budova Rolnické tiskárny (dříve ulice Kiosk č. 7), později tiskárny Novina, kde v letech 1929-1934 vycházel levicově orientovaný kulturní časopis *Index*, jehož byl Jiří Mahen spoluzakladatelem a redaktorem. Redakce a administrace sídlily postupně na několika adresách, např. Josefská 25-27, Dominikánské náměstí 2, Vaškova 11. V posledních 4 letech bylo vydávání i část redakce přesunuty mimo Brno (Olomouc, Rájec nad Svitavou, Blansko). *Index* vycházel 10 let, poslední číslo 4-5/1939 bylo posmrtně věnováno Jiřímu Mahenovi. Dnes multifunkční objekt, tzv. Moravák, který prošel v letech 2016-2019 rozsáhlou rekonstrukcí.

52 Náměstí Svobody 15, IN-centrum – Kleinův palác

Prostory ve druhém patře paláce získala knihovna v roce 1999. V té době zde byla umístěna sekce vážné hudby, později ji vystřídala služba veřejného internetu. Dnes je možné Kleinův palác navštívit při kurzech počítačové gramotnosti nebo při exkurzích pořádaných knihovnou.

2 Rašínova 3

Dříve zde byla německá dívčí škola Stephanie Schule, od roku 1926 sídlo městské knihovny. Ve zdejší pracovně Jiřího Mahena se konaly první redakční schůzky kulturně-politického časopisu *Index*, který vycházel v letech 1929-1939.

50 Kobližná 4, Ústřední knihovna – Schrattenbachův palác

Ústřední knihovna sídlí v barokním Schrattenbachově paláci od roku 1950. V letech 1998 - 2001 proběhla generální rekonstrukce celé budovy, při které byly moderně upraveny vnitřní prostory knihovny, zastřešen dvůr a v podkroví přibyl přednáškový sál. Nové multifunkční prostory v podkroví vznikly při dostavbě v roce 2015.

Střed 1

Současné objekty · Historické objekty · Objekty Jiřího Mahena

100 let Knihovny Jiřího Mahena otisků v Brně

Knihovna Jiřího Mahena 100 let v Brně

94 Joštova 5 / Česká 28

Knihkupectví, antikvariát a nakladatelství Arnošta Píši, kde Jiří Mahen vybíral přírůstky pro městskou knihovnu a kde mu vyšla v roce 1908 lyrická sbírka *Balady*. Po jeho smrti 22. května 1939 zde byla pietně upravena výkladní skříň. Původní dům byl stržen, dnes banka.

4 Moravské náměstí 2

V budově vedle současného kina Scala (dříve kino Moskva) se v letech 1960-1990 nacházelo oddělení společensko-politické literatury, poté do roku 1992 zvuková knihovna a do roku 1993 čítárna. Zvuková knihovna se v roce 1992 přestěhovala do dvorního přístavku ve Schrattenbachově paláci (Kobližná 4). Do budovy Ústřední knihovny se přesunula i čítárna, v opravených přízemních prostorách bývalé Ryby byla otevřena v listopadu roku 1993.

90 Česká 13

V roce 1919 první společné skromné bydliště (pokoj s kuchyní) manželů Mahenových v domě Josefa Novotného, majitele knihkupectví Barvič a Novotný. Knihkupectví zde sídlí dodnes.

87 Rooseveltova (park Danuše Muzikářové), socha Jiřího Mahena

Socha Jiřího Mahena v nadživotní velikosti z roku 1976 je společným dílem autorů Vladimíra Koštovala, Otakara Oplatka a Viléma Zavřela.

5 Zelný trh 13

Tzv. Malý Špalíček, kde po dobu generální rekonstrukce Schrattenbachova paláce v letech 1998-2001 sídlila čítárna, zvuková knihovna a od roku 2000 nově vzniklé informační středisko Europe Direct.

Současné objekty · Historické objekty · Objekty Jiřího Mahena

100 let Knihovny Jiřího Mahena otisků v Brně

Knihovna Jiřího Mahena 100 let v Brně

89 Česká 6

Palác Chlumeckých, od roku 1907 sídlo redakce a tiskárny brněnských *Lidových novin*, kde Jiří Mahen v letech 1910-1919 působil jako redaktor. Na stejné adrese se nacházela i slavná Brichtova kavárna, kde často sedával Jiří Mahen se svými přáteli a spolupracovníky a kde se také setkal se svou budoucí ženou Karlou. Poslední moravské sídlo reakce *Lidových novin* bylo v letech 2005-2014 na České ulici č. 19, jen několik desítek metrů od historického působiště listu. Dnes nájemní palác, který prošel v letech 2012-2013 rozsáhlou rekonstrukcí.

88 Malinovského náměstí 1, Mahenovo divadlo

Divadlo Na hradbách, kde Jiří Mahen zastával v letech 1918-1922 post dramaturga. 25. května 1939 byl odtud vypraven jeho pohřeb. Divadelní budova nese Mahenovo jméno od roku 1965.

93 Starobrněnská 13

Původní sídlo redakce republikánského deníku *Svoboda*, vycházejícího v letech 1919-1945, kde Jiří Mahen po odchodu z *Lidových novin* až do roku 1937 působil jako redaktor. V roce 1922 se redakce a administrace Svobody přesunula do budovy Rolnické tiskárny na ulici Kiosk č. 7.

92 Zelný trh 4, Divadlo Reduta

Reduta, divadelní budova, kde Jiří Mahen pořádal cyklus komorních her pro náročného diváka s vlastními úvodními promluvami. V roce 1920 vyšly knižně pod názvem Před oponou. Objekt sloužil i jako dočasné útočiště pro posluchače dramatického oddělení brněnské konzervatoře, kde Jiří Mahen v letech 1920-1924 učil dramaturgii, režii a rozbor světového dramatu. Divadlo Reduta dosud slouží svému účelu, poslední velká rekonstrukce proběhla v letech 2002-2003.

91 Zelný trh 9, Divadlo Husa na provázku

Dům pánů z Fanalu, dnešní sídlo Divadla Husa na provázku, od roku 1967 nesoucího název podle stejnojmenné sbírky libret Jiřího Mahena z roku 1925.

Střed 3

Současné objekty · Historické objekty · Objekty Jiřího Mahena

100 let Knihovny Jiřího Mahena otisků v Brně

Knihovna Jiřího Mahena 100 let v Brně

10 Rudišova 6

V Jiráskově (dnes Masarykově) čtvrti fungovala knihovna v 50. letech na adrese Sedláková č. 3. Později vznikla pobočka v přízemí bytového domu Rudišova č. 6. Fond ze zrušené pobočky Rudišova v roce 1992 byl převeden do Mahenova památníku, otevřeného ve stejném roce.

98 Hlinky 12

Starobrněnský pivovar, kde se roku 1923 konala ustavující valná hromada Svazu rybářských spolků a družstev na Moravě a ve Slezsku, kterou zahájil městský knihovník a jeho pozdější předseda Jiří Mahen. Ten byl také jako renomovaný ichtyolog a vášnivý rybář několik let v čele Prvního českého rybářského spolku, ustanoveného 19. března 1922 v brněnské restauraci U Kunců na Smetanově ulici. Areál Pivovaru Starobrno v ulici Hlinky nedaleko Mendlova náměstí stojí na stejném místě již od roku 1872.

51 Mahenova 8 (dříve Gomperzova), Mahenův památník

Poslední společné bydliště manželů Mahenových v letech 1935-1939. Od roku 1992 až dodnes sídlo Mahenova památníku s pamětní deskou od Jiřího Marka, v roce 1993 místo vzniku Společnosti Jiřího Mahena. Ulice nese Mahenovo jméno od roku 1946.

9 Pekařská 44 / 48

Pobočka na Starém Brně v Pekařské ulici fungovala v letech 1974 - 1992.

100 let Knihovny Jiřího Mahena otisků v Brně

Knihovna Jiřího Mahena 100 let v Brně

6 Nádražní 12 (dříve Tatranská 2a)

Pobočka v dřívější Tatranské ulici byla pro nevyhovující podmínky pro umístění knih zrušena v roce 1959 a prostory byly předány BVV.

14 Křenová 67

V rámci Křenové ulice se knihovna nacházela v objektu č. 53 (od konce 50. let) a poté v objektu č. 67 (70. léta až do roku 1999). Fond ze zrušené pobočky byl převeden na pobočku v ulici Botanická č. 59.

13 Opuštěná 2

V budově bývalé školy našlo dočasné útočiště v době generální rekonstrukce Schrattenbachova paláce v letech 1998-2001 vedení KJM, také útvar knihovních fondů a ekonomicko-správní útvar.

12 Šujanovo náměstí 1

Budova Střední průmyslové školy slévárenské, kde po dobu generální rekonstrukce Schrattenbachova paláce v letech 1998-2001 našlo azyl oddělení dospělých i dětských čtenářů, informačních a prezenčních služeb a také hudební knihovna - úsek populární hudby.

Staré Brno, Trnitá

Současné objekty · Historické objekty · Objekty Jiřího Mahena